

1. STRATEGIN FÖR CAP-PLANEN

Bakgrund

Finlands strategiska plan för den gemensamma jordbrukspolitiken (nedan CAP-planen) för 2023–2027 har utarbetats i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr xxx/xxx om Europeiska garantifonden för jordbruket (EGFJ) och om stöd för landsbygdsutveckling från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (EJFLU). I CAP-planen har man även beaktat de rekommendationer om utarbetandet av strategiska planer inom den gemensamma jordbrukspolitiken som kommissionen gav medlemsstaterna den 18 december 2020. CAP-planen omfattar hela Finland.

CAP-planen har utarbetats inom ramen för ett brett samarbete med nationella, regionala och lokala intressentgrupper. Då man bestämt vilka åtgärder som ska ingå i CAP-planen och hur medlen ska riktas har man beaktat skillnaderna mellan olika regioner och aktörer samt deras styrkor och möjligheter liksom deras svagheter och risker och de mål som dessa resulterat i när det gäller att främja en regionalt balanserad utveckling i hela Finland. För att kunna beakta problemen i de regionalt mycket varierande landsbygdsområdena och säkerställa en utveckling på detta område har man utarbetat regionala utvecklingsplaner för landsbygden, som påverkar de strategiska prioriteringarna i CAP-planen och de val som görs i regionerna. De regionala planerna och lokala strategierna är kopplade till landskapens utvecklingsplaner, som utgör en del av det regionalpolitiska systemet i Finland.

Avsnitt 2 innehåller en redogörelse för de viktigaste behoven och målen samt ett sammandrag av de behov som framkom vid SWOT-analysen. Eftersom samtliga behov inte kan mötas med hjälp av åtgärderna i CAP-planen och de medel som anslagits för dem måste valet av behov och mål göras utifrån strategiska prioriteringar. Utöver CAP-planen behövs också en stark nationell regional-, landsbygds-, jordbruks-, skogs- och miljöpolitik.

För att trygga förutsättningarna för en utveckling av landsbygdens näringsverksamhet, förbättra konkurrenskraften och möta miljöutmaningarna krävs det kontinuitet i stödåtgärderna. För att man ska kunna säkerställa en regionalt balanserad utveckling i hela landet i ett glesbefolkat land som Finland är det viktigt att samordna politiken för landsbygdsutveckling och jordbrukspolitiken samt andra politikområden. De nationella prioriteringarna i CAP-planen har tre huvudteman: främjande av ett aktivt jordbruk och livsmedelsproduktionen, ett klimat- och miljösmart jordbruk samt en förnybar och mångsidig landsbygd.

I reformen av den gemensamma jordbrukspolitiken eftersträvas ett ambitiöst förhållningssätt till klimat- och miljöfrågor. CAP-planen bör till fullo avspegla ambitionen i En europeisk grön giv och i strategierna Från jord till bord och Biologisk mångfald, som antogs våren 2020. Allmänna mål i den europeiska gröna givens är bland annat att märkbart minska utsläppen, att säkerställa en hållbar produktion av säkra livsmedel, att bevara den biologiska mångfalden och att investera i toppforskning och innovationer. CAP-planen bör leda till hållbara produktionsmetoder och strängare djurskyddsstandarder samt främja bland annat en högre ambitionsnivå när det gäller att minska riskerna med och användningen av kemiska växtskyddsmedel, gödselmedel och antibiotika. Ett ytterligare syfte med strategin Från jord till bord, som inkluderar hela livsmedelskedjan, är att stimulera hållbar livsmedelskonsumtion och främja hälsosamma livsmedel. Strategin innehåller också förslag som syftar till att förbättra jordbrukarnas ställning i värdekedjan. CAP-planens utgångspunkter, mål och åtgärder har anpassats till målen för strategin En europeisk grön giv och det ekonomiska och sociala hållbarhetsperspektivet.

Ett regionalt särdrag i Finland utgör det självstyrande landskapet Åland, som enligt lagstiftningen är behörigt att besluta om åtgärder för landsbygdsutveckling inom landskapet. På grund av detta innehåller Finlands CAP-plan separata delar för landskapet Åland, bland annat när det gäller behovsanalysen och EJFLU.

Målen för CAP-planen och åtgärder för att uppnå dem

Mål 1 i CAP: Främja en smart, motståndskraftig och diversifierad jordbrukssektor för livsmedelstryggheten

Särskilt mål 1: Stödja en livskraftig jordbruksinkomst och motståndskraft

Det centrala målet är att trygga en lönsam primärproduktion av inhemska livsmedel. Med hjälp av en stabil nivå på den grundläggande lönsamheten kan man säkerställa en långsiktig utveckling av primärproduktionen, möjliggöra investeringar och trygga kontinuiteten i produktionen. När lönsamheten är tryggad är det möjligt att i högre grad fokusera även på andra viktiga mål, såsom jordbrukets miljö- och klimateffekter, etiska aspekter och djurens välbefinnande.

Åtgärder inom ramen för EGFJ som syftar till att trygga kontinuiteten i jordbruket och livsmedelsproduktionen är grundläggande inkomststöd för hållbarhet (art. 17–24), kompletterande inkomststöd för unga jordbrukare (art. 27) och kopplat inkomststöd (art. 29–33). Med grundläggande inkomststöd tryggas en skälig levnadsstandard för jordbruksbefolkningen. Det grundläggande inkomststödet är ett från produktionen frikopplat stöd som inte har några, eller endast minimala, handelsstörande effekter eller effekter på produktionen. Målet med det produktionskopplade direktstödet är att upprätthålla ett stabilt utbud av råvaror för den lokala livsmedels- och djurfoderindustrin. För att växtolje- och potatisstärkelseindustrin, industrin för bearbetning av djurfoder samt slakterier och mejerier ska vara lönsamma är de beroende av råvaror som produceras i Finland. Det kompletterande inkomststödet för unga jordbrukare erbjuder stöd till unga jordbrukare som nyligen har etablerat sig som jordbrukare för första gången.

Den konkurrensnackdel som bottnar i Finlands läge och naturförhållanden är bestående och kräver åtgärder för att produktionen ska upprätthållas och utvecklas. Det krävs satsningar på utvecklingen och införandet av energieffektiva lösningar, eftersom det kalla klimatet och behovet av att torka säd och andra grödor ökar energiförbrukningen. De låga skördenivåerna och växtrotationen ökar behovet av åkerareal och produktionsutveckling.

Ersättningar för naturliga eller andra områdesspecifika begränsningar (art. 66) kan bidra till att trygga lönsamheten och kontinuiteten i jordbruksproduktionen. Med ersättningar för naturliga begränsningar tryggas kontinuiteten i jordbruksproduktionen i Finland trots de ogynnsamma klimatförhållanden som Finlands nordliga läge medför, och man kan även förhindra att jordbruksmark slutar användas för odling. Ersättningarna gör det möjligt att bevara ett öppet och välskött landsbygdslandskap och de främjar hållbara odlingsystem och jordbruksnaturens mångfald tack vare permanent gräsmark. Dessutom kan de bidra till en balanserad utveckling av antalet gårdar samt till att gårdsbruksenheter som är ekonomiskt livskraftiga bevaras och på detta sätt till att sysselsättningen på landsbygden upprätthålls och den ekonomiska utvecklingen i landsbygdsområdena främjas.

Särskilt mål 2: Öka marknadsorienteringen och konkurrenskraften

Genom att investera i produktionsbyggnader och modern teknik påverkar man den strukturella utvecklingen av jordbruket och förbättrar produktiviteten. Målet är att öka företagets storlek och att införa ny teknik, varvid företagars inkomsten ökar, produktiviteten förbättras och produktionens enhetskostnader minskar. Samtidigt påverkas hanteringen av risker och av miljöbelastningen, arbetsmiljön, produktionsdjurens välbefinnande och produktionshygien.

För att öka produktiviteten krävs det investeringar. På grund av jordbrukets dåliga lönsamhet skulle det inte utan stöd vara möjligt att göra investeringar som motsvarar behovet. Särskilt viktiga stöd är etableringsstöd till husdjursgårdar och unga producenter samt stöd för en fortsatt utveckling av produktionen. Eftersom de finländska gårdarna i genomsnitt fortfarande är relativt små är det nödvändigt att främja en gemensam användning av resurser på ett ändamålsenligt sätt om man vill förbättra konkurrenskraften. Tillgången till det kapital som krävs för en strukturomvandling måste tryggas. Privata och offentliga finansieringsinstrument måste vara lättillgängliga, och deras utformning måste utvecklas i takt med att behoven förändras.

Företagen måste kunna förstärka primärproduktionens konkurrensfördelar, vilka framför allt är rena råvaror, produkternas spårbarhet, ansvarsmedvetenhet inom produktionen, hållbara verksamhetssätt, specialiseringsmöjligheter och möjligheter att agera flexibelt och utifrån efterfrågan med hjälp av samarbetsnätverk.

Investeringar (art. 68) möjliggör införandet av ny produktionsteknik. Investeringar förbättrar de ekonomiska och produktionsmässiga förhållandena på de gårdar som får stöd i och med att ny teknik ersätter arbetsinsatser och enhetskostnaderna sänks. Genom samarbete (art. 71) kan gårdsbruksenheternas konkurrenskraft förbättras och gårdarna moderniseras.

Särskilt mål 3: Förbättra jordbrukarnas ställning i värdekedjan

Finlands livsmedelssystem har stor tillväxt-, sysselsättnings- och exportpotential. För att denna potential ska kunna utnyttjas till fullo krävs det ännu större satsningar på forsknings-, utvecklings- och innovationsfinansiering och på investeringar i livsmedelssystemet. Målet är att förbättra produktiviteten genom ökat samarbete mellan företag, myndigheter och exportfrämjande organisationer.

Olika agroekologiska och industriella symbioser samt samarbete mellan gårdsbruksenheter och andra företag i regionen erbjuder nya möjligheter till ökat utnyttjande av material och processers biflöden samt olika möjligheter till energiproduktion i samband med processerna. Digitaliseringen medför nya möjligheter att föra samman aktörer som erbjuder olika produkter, tjänster och biomassor. Samtidigt skapas förutsättningar för att främja materialeffektiviteten och för nya affärsmöjligheter.

Hela livsmedelskedjan kan ha nytta av producentorganisationer (eller andra samarbetsformer) som stöder en utveckling av kvaliteten på primärproduktionen och en effektivisering av produktionen samt samlar det utbud som erbjuds livsmedelsindustrin och handeln.

Samarbete (art. 71) gör det möjligt att skapa och förbättra förutsättningarna för produktion och till och med export av livsmedel av hög kvalitet. Genom sektorsspecifika interventioner (art. 39) kan man via producentorganisationerna stärka jordbrukarnas förhandlingsposition på marknaden för insatsvaror, bistå vid produktionsplanering, marknadsföring och utveckling av odlingsmetoderna samt främja en sänkning av produktionskostnaderna och en utveckling av miljövänliga produktionsmetoder.

Mål 2 i CAP: Stödja miljövard och klimatåtgärder och bidra till unionens miljö- och klimatrelaterade mål

Särskilt mål 4: Bidra till begränsning av och anpassning till klimatförändringar samt till hållbar energi

Växthusgasutsläppen från jordbruket härstammar från spridda biologiska utsläppskällor, vilket innebär att de är svårare att stävja än utsläppen inom många andra sektorer. Av åkermarkerna har torvmarkerna den största potentialen för utsläppsminskning. Torvmarker är vanliga i Finland, och de utsläpp som uppstår vid odling och röjning av dem är många gånger högre än utsläppen från mineraljordar. Vid utvecklingen av stödsystemet för jordbruket är målet att avsevärt minska röjningen av myrar och torvmarker till åkrar. Målet är att främja användningen av växttäckning på torvåkrar, lättare bearbetningsmetoder och regleringen av vattennivån genom EU:s gemensamma jordbrukspolitik och vid behov genom nationella metoder kopplade till den gemensamma jordbrukspolitiken. Med tanke på gårdarnas lönsamhet och landsbygdens livskraft är det viktigt att man hittar en balans mellan miljökraven och de miljöåtgärder som finansieras.

Vid anpassningen till klimatförändringarna behövs insatser som främjar införandet av ny teknik som förbättrar odlingssäkerheten och av odlingsmetoder som ökar användningen av växttäckning. Insatser behövs också inom förädlingen av hållbara växtsorter och diversifieringen av jordbruksproduktionen. Behoven i fråga om anpassningen till klimatförändringarna är desamma som inom främjandet av vattenskyddet och den biologiska mångfalden, eftersom klimatförändringarna förväntas öka de utmaningar som variationer i väderförhållandena, extrema väderfenomen, djur- och växtsjukdomar och skadedjur medför.

För att vi ska lyckas anpassa oss till och begränsa klimatförändringarna behövs internationell och nationell forskning om olika möjligheter till anpassning och utsläppsminskning och om samordning av dessa möjligheter. Det råder fortfarande stor osäkerhet kring beräkningen av utsläppen från jordbruket och minskningsåtgärdernas effekter. Dessutom behövs det information om genomförandet av utsläppsminskningens åtgärder och om kostnaderna för det, för att åtgärderna ska kunna inriktas på ett hållbart och kostnadseffektivt sätt.

För att förbättra jordbruksproduktionens klimatesiliens behövs åtgärder som rör villkoren (art. 11–12) och ekosystemet (art. 28), jordbruksrådgivning (art. 13), miljöåtaganden och miljöavtal, ekologisk produktion och åtaganden som gäller djurens välbefinnande (art. 65), rätt riktade investeringsstöd (art. 68) och incitament för samarbete (art. 71). Dessutom behövs det forskning, experiment, utbyte av kunskap och information om frågor/åtgärder/god praxis samt informationsförmedling.

Finland har satt upp ett nationellt mål om att andelen förnybar energi ska öka till över 50 procent under 2020-talet. Genom att främja decentraliserad energiproduktion som baserar sig på lokala, förnybara energikällor och sker nära förbrukningsställena, ökar man det lokala och regionala tryggheten av energiförsörjningen och uppnår största möjliga nytta när det gäller att främja regionernas konkurrenskraft och sysselsättning.

Gårdsbruksenheter producerar och använder mycket energi. Därför har de potential att hitta nya lösningar som är hållbara med tanke på energieffektiviteten och som kan vara kopplade till användningen av inhemsk förnybar energi och en minskning av energianvändningen. Målet är att en decentraliserad energiproduktion samt småskaliga biogasanläggningar och distributionsnät ska göra det möjligt för gårdarna att utvidga verksamheten till att omfatta energiförsäljning. Främjandet av värmeföretagande förutsätter ökat samarbete mellan företagare, skogsägare och kommunala myndigheter i syfte att hitta lösningar för uppvärmningen i tätorterna. Små anläggningars och aktörers konkurrenskraft kan förbättras genom att man utvecklar jordbruks- och företagsverksamheten samt samarbetet.

För att utveckla gårdsbruksenheter behövs det åtgärder som syftar till att öka energieffektiviteten och användningen av förnybara energikällor, till exempel utbildning, rådgivning och investeringar samt allmänna utvecklingsåtgärder. För att främja hållbar energi behövs det fungerande och flexibla system för investeringsstöd (art. 68), utvecklingsstöd (art. 71) och rådgivning (art. 13) för både gårdsbruksenheter och landsbygdsföretag.

Särskilt mål 5: Främja hållbar utveckling och effektiv förvaltning av naturresurser

För att uppnå och säkerställa god status för vattnen krävs det att i synnerhet den belastning som orsakas av näringsämnen, suspenderade ämnen och jordmånens surhet minskar. Hanteringen av den diffusa belastning som jordbruket orsakar på vattendragen kräver ett omfattande och mångsidigt urval av metoder som kan tillämpas på åkermarken, vid byggandet av djurstall, inom tekniken och gödselhanteringen samt längs och i vattendragen. Vad gäller målet om ett effektivt utnyttjande av näringsämnen ligger fokus på kväve- och fosforgödsling som tar hänsyn till växternas behov och miljöförhållandena.

I Finland förekommer nästan ingen vinderosion på åkrarna. Däremot leder den erosion som beror på de allt rikligare regnen till följd av klimatförändringarna till en försämring av odlingsmarkens tillstånd och till ökad näringsurlakning, eftersom stora mängder fosfor är bundna i de suspenderade ämnena. Erosionens inverkan kan minskas genom att man längs vattendragen skapar zoner med flerårig växtlighet, i synnerhet vid sluttande, erosionskänsliga åkrar. Man kan också minska erosionsrisken genom att se till att åkermarkens kulturtillstånd och vattenhushållning är bra samt genom att sänka flödes hastigheten i diken och förebygga översvämningar.

Mängden organisk substans i åkermarken bör utökas med hjälp av åtgärderna i syfte att upprätthålla markens kulturtillstånd, minska utsläppen av växthusgaser, förbättra åkermarkens funktion som kolsänka samt göra en anpassning till klimatförändringarna.

Näringsbalanserna kan förbättras genom att man sörjer för åkermarkens struktur, pH-värdet, mängden organiskt material och mikrobernas aktivitet. För att förbättra näringsbalanserna är det också viktigt att se till att grödorna får den näring som de behöver med beaktande av förhållandena på växtplatsen och i syfte att få en god skörd.

För att kunna återvinna näringsämnen behövs flera åtgärder som förbättrar utnyttjandet av näringsämnena i gödseln och förlägger spridningen av gödsel till växtperioden. Det behövs också investeringar i bearbetning av gödsel och förgasning av biomassa. För att växtodlingsgårdarna ska börja utnyttja näringsämnena i gödsel i högre grad behövs ett samarbete mellan husdjursgårdar och växtodlingsgårdar samt logistiksystem och system för informationsutbyte.

Det behövs också innovativt tänkande och försök med att utveckla olika samarbetsformer som främjar cirkulär ekonomi, där de olika aktörerna skapar ömsesidigt fördelaktiga samarbetsarrangemang och samtidigt främjar utnyttjandet av olika bifraktioner och energiformer.

De risker som användningen av växtskyddsmedel innebär för människors hälsa och miljön måste minskas. Centrala åtgärder är examenskrav för yrkesmässiga användare av växtskyddsmedel, utbildning, testning av spridningsutrustning samt främjande av införandet av de allmänna principerna för integrerad bekämpning.

Över 90 procent av Finlands ammoniakutsläpp härstammar från jordbruket, vilket innebär att även merparten av minskningsåtgärderna riktas mot jordbruket. De effektivaste åtgärderna för att minska ammoniakutsläppen från jordbruket hänför sig till gödseln samt dess lagring och spridning: omsorgsfull hantering och lagring av gödsel, täckning av gödselbehållare, inmyllning av gödsel i jorden så snabbt som möjligt vid utspridningen och placering av flytgödsel.

För att främja hållbar utveckling och effektiv förvaltning av naturresurser behövs åtgärder som rör villkoren (art. 11–12) och ekosystemet (art. 28), jordbruksrådgivning (art. 13), miljöåtaganden och miljöavtal, ekologisk produktion och åtagande som gäller djurens välbefinnande (art. 65), investeringar (art. 68), samarbete (art. 71) samt utbyte av kunskap och information (art. 72).

Särskilt mål 6: Bidra till att skydda den biologiska mångfalden, stärka ekosystemtjänster samt bevara livsmiljöer och landskap

Det huvudsakliga målet i den nationella strategin för bevarande och hållbart nyttjande av den biologiska mångfalden är att stoppa utarmningen av den biologiska mångfalden i Finland senast 2020. I strategin anges vilka åtgärder som behövs för att främja mångfalden. Ängarna och andra naturtyper i traditionella jordbruksmiljöer är de mest hotade naturtyperna och deras arter är på tillbakagång. Det behövs särskilda åtgärder för systematisk och regelbunden vård av objekt med värdefull natur.

Massförekomster av fåglar i flytt-, mat- och rastområden orsakar skördeskadorna. För att begränsa skadorna och avgränsa rastområdena måste fåglarna lockas med särskilda växtbestånd. Vidare måste jordbrukarna få ersättning för förluster.

Genom att främja ekologisk produktion förbättras förutsättningarna för jordbruksnaturens mångfald. Enligt en bedömning i landsbygdsprogrammet är nyttan av att utöka den ekologiska produktionen störst i de områden i södra Finland där fokus ligger på spannmålsodling, eftersom skillnaden mellan de produktionsmetoder som används vid ekologisk respektive traditionell produktion inte är särskilt stor i boskapskötselsområden där gräsmark dominerar.

För att främja målen i det nationella genursprogrammet måste samhället vidta åtgärder i fråga om lantraser och ursprungliga odlingsväxter, eftersom det för gårdarna är mindre lönsamt att föda upp dessa raser och odla dessa växtsorter än att föda upp och odla långt förädlade raser och sorter. När det gäller lantraserna krävs det både att antalet individer utökas och att man slår vakt om den genetiska mångfalden inom populationerna.

Målen stöds även av att man främjar bearbetningen och marknadsföringen av de produkter som kan fås av dessa samt av att man förbättrar tillgången till utsäde och annat förökningsmaterial.

För att skydda den biologiska mångfalden, stärka ekosystemtjänster samt bevara livsmiljöer och landskap behövs miljö- och klimatåtgärderna samt andra förvaltningsåtgärderna (art. 65), åtgärder som rör villkoren (art. 11–12) och ekosystemet (art. 28), investeringar (art. 68) samt utbildning och rådgivning (art. 13, art. 72).

Mål 3 i CAP: Förbättra den socioekonomiska strukturen i landsbygdsområden

Särskilt mål 7: Locka unga jordbrukare och underlätta affärsverksamhet i landsbygdsområdena

För att trygga kontinuiteten i jordbruksproduktionen och balansera producenternas åldersstruktur behöver sektorn nya unga företagare i stället för dem som avslutar sin verksamhet. Beslutet att inleda jordbruksverksamhet påverkas i betydande grad av den allmänna lönsamheten inom sektorn, sektorns rykte, producenternas inkomstnivå i förhållande till löntagarnas inkomstnivå, tillgången till finansiering samt utvecklingen av produktionstekniken. Ett fungerande avbytarsystem för husdjursgårdar hjälper producenterna att orka bättre och är en faktor som påverkar sektorns dragningskraft. Det behövs också åtgärder som skapar möjligheter och en god grund att utveckla företagsverksamheten genast efter det att jordbruksverksamheten inletts.

Den ekonomiska välfärden är beroende av en stark och mångsidig företagsstruktur i landsbygdsområdena, och för att främja en sådan struktur är innovationer av central betydelse. Det behöver säkerställas att landsbygdsområdena även i framtiden har tillverkningsindustri och tjänster. Den strukturomvandling som sker på landsbygden kräver att näringsstrukturen förnyas och diversifieras. I centrum för förnyelsen står nya och små tillväxtföretag som smidigare kan ta sig in på nya och växande marknader och i lönsamma branscher. Start up-företagens andel ligger i Finland under genomsnittet i EU, och det behövs åtgärder och finansiering för att stödja dessa företag. Det är motiverat att rikta offentlig finansiering till företag i inledningsskedet eftersom företagens möjligheter att få finansiering från marknaden är begränsade.

Med hjälp av stödsystemen för etablering av gårdsbruksenheter (art. 27 och 69) och samarbete (art. 71) underlättas den ekonomiska börda som det innebär att starta ett jordbruk och tillgången till finansiering för att köpa en gård. Genom etablering av företagsverksamhet (art. 69) och samarbete (art. 71) främjas företagsverksamheten i landsbygdsområdena.

Särskilt mål 8: Främja sysselsättning, tillväxt, jämlikhet mellan generationerna, social delaktighet och lokal utveckling i landsbygdsområden

Det finns ett stort behov av att utveckla landsbygdens infrastruktur. Om brister i bredbandsförbindelserna åtgärdas, bland annat genom att bynät byggs, ökar tillgängligheten på landsbygden, vilket är nödvändigt för landsbygdens näringsverksamhet och för att bo på landet. Fungerande datakommunikationsförbindelser skapar förutsättningar för modern, konkurrenskraftig företagsverksamhet och elektroniska tjänster. Till exempel kräver robotiseringen snabba datakommunikationsförbindelser. Snabba datakommunikationsförbindelser är också en förutsättning för distansarbete och multilokalitet. Elektroniska tjänster erbjuder en möjlighet att omorganisera tjänsterna på landsbygden, men även det kräver fungerande datakommunikationsförbindelser. Även vägnätet behöver förbättras.

För att landsbygdsområdenas ekonomi ska förnyas och diversifieras krävs det en utveckling av den industriella produktionen och serviceaffärsverksamheten samt en dynamisk verksamhetsmiljö som uppmuntrar till företagande. Hållbar tillväxt kan åstadkommas genom den samlade effekten av mångsidig företagsverksamhet. I synnerhet i östra och norra Finland, där gårdarna i genomsnitt är relativt små, finns det fortfarande ett behov av att utveckla andra utkomstkällor vid sidan av jordbruket.

Bioekonomi och cirkulär ekonomi är en viktig källa till tillväxt och sysselsättning på landsbygden. Resurserna på landsbygden (åkrar, skogar, arbetskraft) behöver utnyttjas fullt ut vid utvecklingen av bioekonomin. Inom bioekonomin ligger fokus framför allt på att utveckla produkter och tjänster med stort mervärde.

Turismen är en servicesektor med stor potential i Finland och en växande exportsektor. Turismen har betydande regionalekonomiska effekter: branschen upprätthåller regionernas livskraft och skapar sysselsättning på olika håll i landet.

Lokalt ledd medborgarverksamhet förbättrar landsbygdens livskraft och jämlikhet och skapar förutsättningar för att utveckla tjänster och näringar som grundar sig på lokala behov. För att kunna dra nytta av de lokala resurserna måste människorna och lokalsamhällena aktiveras samt får rådgivning och den finansiering som behövs för att idéer ska kunna förverkligas. Leader är ett bra exempel på sådan verksamhet.

För att trygga och utveckla landsbygdens tjänster samt differentiera näringarna och utkomsten behövs det ännu mer samarbete mellan den offentliga, privata och tredje sektorn.

Främjandet av sysselsättning, tillväxt, jämlikhet mellan generationerna, social delaktighet och lokal utveckling i landsbygdsområden, inbegripet bioekonomin och hållbart skogsbruk, kan påverkas med hjälp av investeringar (art. 68), samarbete (art. 71) samt utbyte av kunskap och information (art. 72).

Särskilt mål 9: Se till att EU:s jordbruk bättre tillmötesgår samhällets krav på livsmedel och hälsa

Större uppmärksamhet bör fästas vid konsumenternas behov, preferenser och beteendemönster, och information om konsumenterna bör förmedlas ända till primärproduktionen. Det går långsamt att utveckla utbudet, men intresset för livsmedlens hälso- och miljöeffekter och för etisk produktion ökar. Man bör stärka de olika förvaltningsområdenas åtgärder för att främja verksamheten i hela livsmedelskedjan så att den bättre svarar på konsumenternas behov.

Djurhälsovården är en del av den nationella kvalitetsstrategin och den förstärker ytterligare de starka sidorna av livsmedelsproduktionskedjan, till exempel djurens goda hälsa, den ringa användningen av läkemedel och mindre resistens mot mikrobläkemedel samt livsmedlens säkerhet och kvalitet. Dessutom förbättras uppföljningen, transparensen och dokumentationen på gårdsnivå. En kort produktionskedja garanterar öppenhet kring produktionsförhållandena och produktionsmetoderna. Genom förebyggande hälsovård för produktionsdjur stärker man också gårdarnas riskhantering.

Brister upptäcks fortfarande i produktionsdjurens levnadsförhållanden. Genom god djurhälsa kan man minska användningen av läkemedel och resistensen mot mikrobläkemedel. Främjandet av djurens hälsa förutsätter att många olika aktörer är aktiva och samarbetar. Korrekt information om de finländska produktionsmetoderna och öppenhet i fråga om hela produktionskedjan är viktigt för konsumenterna. Att befintliga och nya forskningsdata förankras i praktiken är väsentligt för att man ska kunna definiera vad som är etisk produktion.

I Finland genomförs ett nationellt handlingsprogram för hållbar användning av växtskyddsmedel, som grundar sig på direktivet om en hållbar användning av bekämpningsmedel (2009/128/EG). Målet är att minska de risker som användningen av växtskyddsmedel innebär för människors hälsa och för miljön. Centrala åtgärder är examenskrav för yrkesmässiga användare av växtskyddsmedel, utbildning, testning av spridningsutrustning samt främjande av införandet av de allmänna principerna för integrerad bekämpning. Ersättandet av farliga ämnen som fortfarande används med andra ämnen eller alternativa metoder fördröjs av den otillräckliga tillgången till alternativa metoder och ämnen med låg risk.

Globalt har den rikliga användningen av antibiotika lett till uppkomsten av resistenta superbakterier. Det behövs åtgärder för att minska användningen av antibiotika (EU, AMR action plans). Även om resistensen mot mikrobläkemedel i Finland är utmärkt i ett internationellt perspektiv krävs det kontinuerliga åtgärder för att upprätthålla det goda läget i Finland.

Hoten mot livsmedelssäkerheten ökar till följd av klimatförändringarna och internationaliseringen. De långa, nätverksliknande transportkedjorna är en utmaning för spårbarheten, förpackningarnas roll blir större och återvinningsmålen ökar risken för främmande ämnen. Differentieringen av konsumentgrupperna utvidgar produktsortimentet och medför ett större tryck att skydda sårbara konsumentgrupper, såsom barn och äldre, vars kunskaper och valfrihet är begränsade.

Det är viktigt att även i fortsättningen upprätthålla en hög nivå på livsmedelssäkerheten. Detta sparar hälsovårdskostnader i samhället, främjar hälsan och arbetsförmågan samt fungerar som en konkurrensfördel inom livsmedellexporten och är redan i sig en exportartikel. För att främja kostnadseffektiviteten och genomslagskraften är det även med tanke på livsmedelssäkerheten väsentligt att bedöma och hantera de biologiska, kemiska, fysikaliska och näringsrelaterade risker som är kopplade till mat och livsmedelsproduktion samt deras samlade effekter på människors hälsa. Ny teknik bör utnyttjas vid främjandet och övervakningen av livsmedelssäkerheten.

Mål 12.3 om hållbar utveckling i Agenda 2030 är att till 2030 halvera matsvinnet på återförsäljar- och konsumentnivå samt minska matsvinnet i produktions- och distributionskedjorna (FN).

Samhällets nya krav i fråga om livsmedel och hälsa kan mötas med ersättningar för djurens välbefinnande och ekologisk produktion (art. 65), investeringar (art. 68) samt ökade kunskaper och rådgivning (art. 72 och 13).

Övergripande mål i CAP: Främja kunskap, innovation och digitalisering

Företagarkunnandet inom jord- och skogsbruket utgör en viktig del av konkurrenskraften. För att kunna utveckla detta kunnande och lösa frågor med anknytning till verksamheten och produktionen krävs det satsningar på fortlöpande och mångsidig kompetensutveckling. Odlarna behöver stöd för utveckling av nya verksamhetsmodeller, företagsledning, utveckling av produktionen och marknadsföringen, förbättring av konkurrenskraften, innovationer, förbättring av förhandlingsfärdigheterna, kunnande inom affärsverksamhet och digitalisering, frågor som gäller miljö, klimat, energi och cirkulär ekonomi samt riskhantering. För att kunna utveckla nya verksamhetsmodeller måste företagen följa och utveckla effektiviteten i produktionen, marknadsföringen och administrationen, lära sig nya samarbets sätt, utnyttja anvisningar om goda produktionsförfaranden samt se till att personalen har en god kompetensnivå.

När det gäller gårdarnas riskhantering är viktiga faktorer bl.a. odlarnas yrkesfärdigheter, inklusive ekonomiska kunskaper och kontinuerlig utveckling av kunnandet, byggnader som är i gott skick och ändamålsenliga för verksamheten samt fungerande larmsystem, en jordmån som är i gott skick och fungerande vattenhushållning, odlingsarter som lämpar sig för området och förädling av dessa arter, ett tillräckligt mångsidigt urval av grödor och växelbruk, jordbrukarnas förutsättningar att orka, samarbetsarrangemang, avbytartjänster samt produktionsdjurens hälsovård. Dessutom måste de politiska åtgärder som påverkar sektorn vara konsekventa och förändringarna på marknaden kunna förutses.

Jämfört med tidigare har arbetet blivit mindre fysiskt och företagen måste ha större kunskaper i informationsteknik.

Det behövs resurser och verktyg för konsumentprofilering och kommunikation som riktas till konsumenterna. För att sektorn ska kunna utvecklas är det viktigt att den elektroniska affärsverksamheten och webbtjänsterna utvecklas, att tekniken utnyttjas innovativt och att logistiska lösningar tas fram. Företagen behöver också känna

till vad de skyldigheter som följer av livsmedelslagstiftningen innebär rent konkret. Med hjälp av genomförbarhetsstudier kan man förbättra kvaliteten på livsmedelsföretagens investeringar.

Viktiga verktyg är forskning, utbildning och informationsförmedling (art. 72), rådgivning (art. 13), främjande av digitaliseringen samt samarbete mellan olika aktörer (art. 71).

UTKAST